

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON No. 748

S U M A R

In chestiunea moratoriului, de d-l Leopold Hirschhorn;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Inalta Curte de casație și justiție, s. I: *Ministerul de Finanțe cu Vălcu Cacimacof*;Idem, s. II: *Vasile Oleanu cu Maranda N. Popescu ș. a.*;Curtea de apel din Iași, s. II: *Grigore C. Bugan cu Toader Brumă ș. a.*;Tribunaul Comercial Ilfov: *B. Klaesy cu Dacia-România și Maria P. Krefulescu*;Resumat de jurisprudență străină în materie de drept civil. Curtea de apel din Bruxelles: *Dacă bărbatul poate cere alimente de la ginerele femeii sale, cu o Observație*;

IN CHESTIUNEA MORATORIULUI

Or-ice lege omenească, nu e de cât o ipoteză bazată pe oare carî prevederî, un mijloc tinzând la îndeplinirea unor anumite scopuri.
Vaccaro—Bases soc. du droit

Curierul Judiciar a publicat, în acest an, două studii asupra Moratoriului: primul e datorit penei d-lui Gr. L. Trancu, al doilea e scris de d-l M. G. Valerianu. Ambele aceste studii ne înfățișează lămurit rezultatele nenorocite obținute pe urma moratoriului. Chestiunea ce anume este de făcut pentru a remedia o astfel de rea stare, nefind încă rezolvită ⁽¹⁾ discuția cea mai largă asupra ei nu este numai permisă dar chiar necesară.

Prin studiul de față ne propunem a scoate la lumină cauza generatoare a moratoriului și a arăta pricina pentru care instituțiunea n'a răspuns așteptărilor legiuitorului, sperând a contribui, într-o măsură cât de mică, la elucidarea chestiunii ce ne preocupă.

* * *

Autorii italieni dau ca origină a moratoriului *rescriptele moratorii*, apărute pentru prima oară în timpul lui Constantin cel Mare; credem, însă, cu Lyon Caen ⁽²⁾, că normele dreptului comer-

⁽¹⁾ D. Trancu cere pur și simplu desființarea moratoriului, căruia, între altele, îi adresează critica că violează dreptul de proprietate, prin faptul că constituie o expropriere, dar până la desființare, d-sa își pune nădejdea în aplicațiunea inteligentă a legii. D. Valerianu, departe de a cere desființarea instituțiunii, propune introducerea unor măsuri tinzând a înconjură concesiunile de moratorii cu cele mai solide garanții.
⁽²⁾ Lyon-Caen et Renault. *Traité de droit com.*, VII, p. 5.

cial, și în deosebi cele referitoare la faliment, își trag origina din uzurile mercantile ale cetăților italiene, așezate pe țărmurile Mediteranei și de-alungul drumului spre Orient. Suntem dispuși totuși, față de asemănările dintre aceste instituțiuni, să admitem că moratoriul modern ar fi avut ca inspirator depărtat și mediat, textele dreptului roman.

Rescriptele moratorii ale romanilor, ca și moratoriul modern, nu-și au cauza în considerațiunii de umanitate; opiniunea lui Vidari ⁽³⁾, că aceste rescripte s'ar datora influenței religiunii creștine, bazată probabil pe faptul că ele apar pe timpul primului împărat creștin, nu e admisibilă, căci, cum observă Mainz ⁽⁴⁾, creștinismul nu a avut nici o influență asupra dreptului roman, și nu a ușurat poziția debitorilor, după cum n'a îmbunătățit nici soarta sclavilor.

Viirea rescriptelor moratorii în legislația romană, are o altă explicare; o altă cauză le-a generat. Este cunoscută evoluția ce a încercat procedura romană în ce privește executarea silită a debitorilor insolvabili: execuțiunii personale, lui *manus injectio*, îi se substitue executarea reală, *bonorum venditio* și *bonorum sectio*. Modurile aceste de execuție atrăgeau o degradare personală, debitorul era lovit de *infamie*, indiferent dacă îi se putea sau nu imputa vre-o culpă. Rigora această excesivă față de datornici era însă contra interesului real al creditorilor și de-aceia a fost temperată. O lege, din timpul lui Cesar sau August, făcând distincțiune între debitorii de rea-credință și cei de bună-credință dă posibilitatea, acestora din urmă, să evite infamia, cedând bunurile creditorilor *cessio bonorum*. Dar pentru că în multe cazuri se prevedea că această ceziune va fi defavorabilă masei creditorilor și că ar fi de preferit o continuare de cât o lichidare a afacerilor cedensului, s'a început a se lăsa—in aceste cazuri—pe însăși debitoru în capul afacerilor sale, concedându-i-se termene pentru plată.

⁽³⁾ Corso di diritto com., vol. 8.⁽⁴⁾ Cours de droit romain, 1891, III, pag. 114, et passim.

Sub Justinian, prin legea 8 C., *qui bonis cedere possunt*, se ia din mâna suveranului, care se impusesese de această prerogativă în chip arbitrar, facultatea de-a acorda termene debitorilor cedenți, atribuind-o cu mai mult cuvânt majorității creditorilor.

Iată dar, origina moratoriului nu trebuie căutată în creștinism; el își trage obârșia în interesul bine calculat al creditorilor.

O cauză analoagă a dat naștere moratoriului modern. Măsurile luate de legiuitorii pentru a dejuca fraudele falșilor și pentru a asigura o egalitate în tratarea tuturor creditorilor interesați la acelaș faliment, s'au dovedit zadarnice în cazul când starea care precede declararea în faliment se prelungește prea mult. În adevăr, comerciantul amenințat de faliment va încerca, prin mijloace ruinătoare șiperate, să-și mențină viața sa comercială, și când încetarea plăților se va produce, activul va fi total subtilizat sau atât de redus că, adesea-orî, falimentul se va închide din cauză că activul nu ajunge pentru a acoperi măcar cheltuielile judecătorești.

Spre a evita atari eventualități—destul de frecvente la noi, ca și aiurea—legiuitorii au recurs la mijloace de intimidare, în scop de a stimula pe comercianți să nu-și prelungească de prisos agonia (Vezi C. com. art. 793, 877 al. 3 și 876 al. 2, 3), măsurile aceste n'au dat însă rezultatul dorit; de la 1869 până la 1886, dintr'un total de 5375 de falimente, au fost declarate *ex officio* 82, iar la cererea debitorului numai 334 (5).

Cauza acestei nereușite e următoarea: pedeapsa bancrutei simple, orânduită pentru acela care nu vine să ceară declararea sa în faliment în cele trei zile de la încetarea plăților, nu agrava cu mult situația debitorului falit, în raport cu acela care s'ar fi grăbit să facă declarațiunea cerută de lege, căci falimentul în sine atrage—chiar pentru datornici onești și diligenți—dezonoarea și disprețul opiniei publice. Și atunci, pentru ca interesele creditorilor să nu sufere pe urma acestei rigori, s'a simțit nevoia a se creia o distincțiune între debitorii care vin singuri să declare imposibilitatea de a continua în chip cinstit afacerile și pot proba că nu sunt vinovați de-a fi ajuns la încetarea de plăți, cruțându-se acestora rușinea și decăderile inerente unei declarări în faliment. Această nevoie, resimțită de diferite popoare, a generat instituțiuni, cari sunt grupate de autori în patru categorii, (6) după mijloacele adoptate—una dintre aceste categorii e și moratoriul.

(5) N. A. Alexandrini, *Statistica României*.

(6) V. Ed. Thaller, *Des faillites en droit comparé*, I, pag. 250 și urm.; Lyon-Caen, *op. cit.*, VIII, pag. 356 și urm.

Cauza generatoare a moratoriului nu trebuie deci căutată în sentimentele de umanitate de cari ar fi fost inspirați legiuitorii moderni față de debitorii nenorociți, ci în faptul ca să determine pe debitorii incurcați să vie și să mărturisească, cu o oră înainte, starea nenorocită în care se află, pentru ca din întârziere să nu rezulte o pagubă mai mare pentru creditorii. E prea adevărat că moratoriul e o favoare pentru debitorii, dar el nu e de cât mijlocul la care s'a recurs pentru ajungerea scopului mai sus arătat: protejarea interesului creditorilor și, indirect, consolidarea creditului public.

Am insistat asupra scopului moratoriului, în primul loc pentru că scopul legii trebuie să călăuzească pe interpret, în explicarea și, mai ales, în aplicarea ei; apoi, fiindcă scopul unei instituțiuni, odată cunoscut, posedăm criteriul științific care ne permite a judeca acea instituțiune.

Vom trece în revistă principalele dispozițiuni ale Codului nostru de comerț cu privire la moratoriul, și în urmă vom studia cauzele cari au împedat ca legea să-și ajungă scopul, căci e incontestabil că nu și l'a ajuns, ba încă i-a contravenit.

* * *

Moratoriul este termenul de grație acordat debitorului comerciant, nenorocit dar nevinovat, al cărui activ covârșește pasivul, pentru a-i evita sau suspenda starea de faliment.

a) Moratoriul e un *termen de grație*. Spre deosebire de termenul din Codul civil (art. 1101), sentința care-l acordă are efect *erga omnes* (cu rezerva excepțiunilor art. 839 C. com.), iar durata lui e limitată la 6 luni (vezi însă art. 843 C. com.).

Cât timp durează moratoriul, debitorul—sub controlul unei comisiuni de supraveghere, formată din creditorii—administrează patrimoniul său, și lichidează activul și pasivul conform regulilor fixate de tribunal (837 și 838 C. com.); pentru a-l face să se bucure în liniște de răgazul obținut, intentarea și continuarea acțiunilor, precum și executarea sau continuarea actelor de urmărire contra lui, sunt suspendate, afară de câte-va excepțiuni (839 com.).

Cursul dobânzilor nu e întrerupt, căci dacă e adevărat că intentarea acțiunilor creditorilor—prin mijlocul cărora se face a curge dobânda—e suspendată, nu trebuie însă să uităm că ne găsim în materie comercială, unde nu e nevoie a intenta acțiune pentru a provoca curgerea dobânzilor ea se operează de plin drept, când datorita, constând în bani, e lichidă și exigibilă, adică ajunsă la scadență (art. 44 C. com.). Do-

bănzile nu încetează a curge chiar în cazul când o sentință declarativă a avut loc și moratoriul a fost obținut în urmă; de oare-ce sentința declarativă—care conform art. 718 întrerupe dobânzile—este ea însăși suspendată. De alt-fel, în faliment cursul dobânzilor nefiind întrerupt de cât numai față de masa credală, nu se poate concepe cum s'ar susține, că în moratoriu, dobânzile încetează a curge în profitul debitorului morat. În sensul nostru se pronunță doctrina italiană (7); contrarul se afirmă de d-l M. G. Valerianu (Vezi *Curierul Judiciar*, No. 23/905), fără a ne arăta însă pe ce-și întemeiază opiniunea Domniei-Sale.

b) Pentru obținerea moratoriului se cere ca debitorul comerciant să probeze că precaritatea situațiunei lui se datorește unor evenimente extraordinare și neprevăzute, sau scuzabile în alt mod. Prin urmare, favoarea legii va fi refuzată celor de rea credință sau chiar celor numai neglijenți. Afară de acestea el trebuie să dovedească cu documente sau cu garanții îndestulătoare, că activul covârșește pasivul, altmintrelea buna credință nu-i servește la nimic; beneficiul legii îi se refuză și sentința declarativă îl lovește cu dezonoarea și toate decăderile din drepturi, implicite ei.

c) Moratoriul poate interveni—în legiuirea noastră și în cea italiană—chiar după ce sentința declarativă a fost pronunțată.

d) Facultatea de-a concede un moratoriu aparține tribunalului; art. 837 adaugă însă că tribunalul va ține mai cu seamă compt de dorința exprimată de majoritatea creditorilor.

Înțeles-a legiuitorul ca votul emis de majoritate să lege pe tribunal? Și dacă da, de care majoritate se va ține atunci seama, de cea numerică sau de cea a sumelor? Doctrina italiană e în dezacord asupra acestor chestiuni. Vidari crede că votul majorității nu leagă pe tribunal (op. cit. No. 8574); Vitalevi crede că trebuie să interpretăm textul legii în sensul că tribunalul nu poate acorda moratoriul când majoritatea îl refuză, dar poate să nu-l acorde când majoritatea îl consimte, căci, zice el, tribunalul e instituit să păzească interesele creditorilor și să vegheze ca nu cum-va majoritatea numerică să acorde pe nedrept un moratoriu în dauna majorității sumelor (op. cit., § 24). Majoritatea de care trebuie să ține seamă tribunalul, este, după opinia lui Vitalevi, aceia a sumelor.

Opiniunea lui Vitalevi nu e admisibilă, distincțiunea ce propune nu se bazează pe nimic, ba chiar e contra textului clar al legii, care nu distinge. Majoritatea creditorilor, despre care vor-

bește art. 837, nu poate fi acea a sumelor (arg. art. 938 al. 2 C. com.) și majoritatea numerică nu poate lega pe tribunal căci chiar în motivele legii se spune limpede că se dă tribunalului facultatea de a-l acorda sau respinge, după împrejurările al căror suveran apreciator este, de oare ce nu se poate pune bază pe votul unei majorități formate din creditori neverificați și nereprezentând nici o garanție.

Legea impune tribunalului să verifice *prezentarea registrelor* și să ordone *convocarea creditorilor*, pentru ca sentința ce va pronunța să fie dată în deplină cunoștință de cauză. Legiuitorul n'a impus să se verifice *sinceritatea* registrelor, după cum crede d-l M. G. Valerian și după cum se prevede de legiuitorul belgian (art. 595), sau cel olandez (art. 912). Verificarea sincerității registrelor s'a părut că ar necesita cheltueli mari și pierdere de timp păgubitoare (Atti, No. 922); spre a se asigura însă de sinceritatea aserțiunilor falitului, legea a prevăzut revocarea moratoriului în cazul când s'a descoperi în urmă datorii nedecarate sau neexistența unora din creditele declarate. La belgieni și olandezi, unde s'a luat măsuri preventive pentru a se asigura de sinceritatea declarațiunilor falitului, revocarea aceasta represivă nu există, ea ar fi fost aici un non sens.

e) Convocarea creditorilor e lăsată în sarcina falitului și se face prin scrisoare recomandată (arg. art. 937 al.); singura critică ce s'ar putea aduce legiuitorului din acest punct de vedere, ar fi că nu a delegat unui magistrat această însărcinare (596 belg.; 904 old.), căci falitul, după cum foarte bine observă d-l M. G. Valerian, în mod intenționat adresează greșit notificarea creditorilor pe cari îi bănuiește nefavorabil cerereii sale.

f) O chestiune viū discutată, mai cu seamă la noi, și în care jurisprudența oscilează, este aceia de-a se ști dacă sentința tribunalului care admite sau respinge cererea de moratoriu este sau nu susceptibilă de apelare.

Art. 944 al. 2 C. com. dispune că sentințele date în materie de faliment nu se pot apela nici opoza de cât numai în cazurile anume prevăzute de lege. Toată greutatea revine deci la a se ști dacă suntem sau nu în materie de faliment; dacă, cu alte vorbe, moratoriul constituie o fază a falimentului, sau 'i este cu totul străin.

În ceia ce privește moratoriul cerut după declarare, nu e cea mai mică îndoială că constituie o fază a falimentului. Și lucrul acesta se vede nu numai din locul ce ocupă în condica comercială și din titularea capitolului care-l cuprinde, dar și din complexul tuturor dispozițiunilor care

(7) M. Vitalevi. *La moratoria nel nuov cod. di comm. ital.* § 43.

'l reglementează. Falimentul este numai suspendat prin acordarea acestui moratoriū, și el stă ca veșnică amenințare de asupra capului debitorului morat și, fie că se revoacă sentința care l'a acordat, fie că termenul s'a scurs infructuos, *ipso jure* falimentul se substituie stării de moratoriū. Nu e numai atât: din modificarea suferită de art. 936 azi 944, se poate deduce în mod cert, că sentințele tribunalului asupra unei cereri de moratoriū după declarare, sunt o fază a falimentului și deci nesupuse apelului.

Quid însă pentru moratoriul anterior falimentului?

Modificarea art. 936, din 1895, credem că nu are nici o înrăurire asupra lui, de vreme ce art. 842 C. com. nu era în chestie. Spre al sustrage aplicării art. 944 al. 2 C. com. și deci a conchide la existența dreptului de apel, se susține că moratoriul anterior falimentului este cu totul străin acestui articol. Locul ce ocupă art. 842 C. com. nu ar fi peremptoriū. Argumentul ce s'ar invoca din titlul «Despre încetarea și suspendarea falimentului» ar putea fi combătut prin obiecțiunea că moratoriul anterior nici nu face să înceteze, nici nu suspendă falimentul, ci numai îl evită. Pentru ca moratoriul să fie considerat ca o fază a falimentului, ar trebui să se dovedească că-î e aplicabilă cel puțin una din dispozițiunile legii falimentului. Dovada aceasta se poate face, și vom încerca a o pune în vază: art. 842 al. 3 C. com. prevăzând ipoteza când tribunalul găsește de cuviință să dea curs cererei debitorului și să dea o sentință de convocare, luând provizoriū măsurile asigurătoare, impune ca această sentință să se comunice și procurorului tribunalului, în scopul de-a pune în mișcare acțiunea penală (art. 712 C. com.). Cu alte cuvinte, asimilează sentința ce a intervenit cu această ocaziune cu oadevărată sentință declarativă; concedarea moratoriului nu șterge efectul acestei sentințe (837 în fine). Iată dar o dispoziție a falimentului aplicabilă moratoriului. Dispozițiunile art. 837 al. final și 842 al. 3, sunt poate criticabile, ele sunt însă clare și de neînlăturat. Așa dar, moratoriul anterior ca și cel posterior declarării, sunt indisolubil legate de faliment; moratoriul constituie deci o fază a falimentului; aplicabilitatea art. 944 al. 2 este incontestabilă, și de acea credem că sentințele tribunalului cu privire la moratoriū nu sunt apelabile.

Cu toate acestea, creditorii unui comerciant care a cerut și obținut un moratoriū *inainte* de faliment, vor putea ataca cu apel sentința care l'a concedat, căci ei opunându-se la cererea debitorului aū cerut implicit declararea lui în faliment, și contra unei sentințe care respinge ce-

rerea de declarare în faliment, legea dă formal dreptul de apel (art. 944 în fine).

* * *

Moratoriul n'a dat rezultatele așteptate; menit, prin origină, să protegă interesele creditorilor, a procurat avantajii exclusiv debitorilor, carî aū găsit în el mijlocul de a frustra pe creditorî la adăpostul legilor și a vătămă ast-fel creditul țării.

Față cu această stare de lucruri, e necesar să cercetăm pricina care s'a opus și se opune realizării scopului urmărit de legiuitor, pentru ca măsurile de îndreptare ce s'ar propune să fie cât mai bine chibzuite.

Una din două: sau că legea e imperfectă, din cauza dispozițiunilor rele ori neîndestulătoare, și în cazul acesta rolul legiuitorului s'ar reduce la ameliorarea acestor dispozițiuni; sau că instituția moratoriului e fundamental vicioasă, și mijlocul la care s'a recurs pentru a proteja interesele creditorilor e impropriu, și atunci instituția însăși ar trebui înlocuită, căci ori cât am modifica legea, scopul nu va putea fi atins.

Care din aceste ipoteze e cea întemeiată?

Imperfecțiunile legii, semnalate de practică, sunt de netăgăduit. Ușurința cu care se cer și mulțimea moratorilor acordate, aū făcut pe mulți să zică că ele sunt o plagă a comerțului nostru. Lipsa verificării prealabile prin experți a documentelor produse de datornic, dă posibilitatea de a obține un moratoriū, deși condițiunea excendenții activului nu e satisfăcută; față de asemenea fraude e lesne de prevăzut care va fi soarta creditorilor. Unii, izbiți de aceste defecte și de altele, văd în ele cauza ineficacității legii. După aceștia, ar fi suficient să se înlocuiască aceste dispozițiuni defectuoase și scopul legii ar putea fi atins. De aceia nu se opresc chiar a recomanda mijloacele de îndreptare. Așa, se propune: verificarea prealabilă, prin experți, a registrelor și bilanțului debitorilor; tribunalul să fie obligat a urma votul exprimat de dubla majoritate a creditorilor; creditorii să fie convocați de magistrat, etc., etc.

Cei carî privesc ast-fel chestiunea sunt victimele aparențelor; ei nu văd de cât o parte din rezultatele ce ar da modificarea dispozițiunilor legii actuale în cazul când s'ar îngrădi acordarea moratoriului chiar cu cele mai bune garanții posibile încă nu s'ar ajunge la un rezultat mai favorabil pentru creditorî, căci legea ar avea o aplicare din ce în ce mai rară, așa că pentru majoritatea debitorilor, moratoriul ar putea fi socotit ca neexistent și am recădea în situația de mai înainte introducerea moratoriului la noi, când, din cauza rigorei legii falimentului, creditorii aveaū de suferit enorm,

Pentru noi germenele imperfecțiunii legii stă la însăși temelia ei. În adevăr, acordarea unui termen de grație nu a putut fi introdus fără a se cere debitorului împlinirea unei alte condițiuni de cât absența culpei sau a neglijenței, acea condițiune e excedența activului asupra pasivului, căci când se dă un răgaz trebuie să existe siguranță că este avere suficientă pentru acoperirea integrală a tuturor creditorilor. Distingțiunea între debitorii cinstiți, victimele împrejurărilor cari au și ceia cari n'au un activ superior pasivului, de și logică, e injustă, întru cât favoarea legii nu trebuie concedată după hazard; or, e incontestabil că numai întâmplarea face că împrejurările extra-ordinare și neprevăzute, rup o parte mai mare sau mai mică, din averea debitorului și fac ca activul să întreacă sau să fie covârșit de pasiv.

Scopul final al legii fiind ca să evite creditorilor o pagubă, trebuia să se aibă în vedere, în primul loc, pe debitorii cinstiți dar cari nu îndeplinesc condițiunea excedenței activului, acești debitori fiind cei mai numeroși. Legea, lăsând această categorie supusă rigorilor legii falimentului, n'avea cum să îi stimuleze să vie să măturisească din vreme neputința de a continua cinstit operațiunile lor, și deci nu putea să-și ajungă scopul.

Prin urmare, dacă o modificare se impune ea nu va trebui să poarte asupra dispozițiilor legii în ființă sub sancțiunea de a se vedea iarăși scopul neatins. Ceia ce se impune legiuitorului e să creieze o instituțiune intermediară între moratoriu și faliment, care să permită debitorilor cinstiți, dar cari nu îndeplinesc condițiunea excedenței activului, să evite falimentul și să fie ast-fel stimulați să nu mai recurgă la expediente ruinătoare atât pentru ei, cât și pentru creditorii și dăunătoare creditului public.

Leopold Hirschhorn
Licențiat în drept

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 6 Octombrie 1903

Președenția D-lui Ch. PHEREKYDE, Președinte

Ministerul de finanțe cu Vâlciu Cacimacoff

Contravenție la legea timbrului.—Contract de locațiune, încheiat între o autoritate și un particular fără a se plăti taxa timbrului. — Responsabilitatea funcționarului în cât privește amendă și a părților, în ce privește taxa.—(Art. 88 din legea timbrului).

Când o contravențiune la legea timbrului a fost săvârșită cu participarea unei autorități chemată a taxa, a legaliza sau a lua în ori-ce mod parte la formarea actului, funcționarul singur este responsabil de amendă, iar cele-l-alte părți,

sunt răspunzătoare numai de taxe, și aceasta fără a distinge între cazul când autoritatea a luat parte la facerea actului ca autoritate în drept a sancționa acel act, și între cazul când a participat ca parte contractantă, întru cât legea timbrului, nu face asemenea deosebire.

Decisiunea 395/903. — Respins recursul făcut de Ministerul de finanțe, contra sentinței Trib. Tecuci No. 364/902, în proces cu Vâlciu Cacimacoff.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Ciru Oeconomu;

Pe d-l avocat Negulescu în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe intimat în combateri;

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat:

• Violarea art. 53 și 79 din legea timbrului.

• Greșită interpretare a art. 88 din aceeași lege.

• Contractul de închiriere fiind încheiat cu o comună, singur intimatul era obligat să plătească taxa proporțională, cuvenită fiscal 1, el neplătind-o încă de la formarea contractului, a căzut în contravenție și s'a făcut pasibil de penalitatea prescrisă de art. 79 din legea timbrului.

• În speță, Primăria, ne luând parte la formarea actului, ca autoritate chemată de lege, ci participând ca parte contractantă la contractul de închiriere intervenit între ea și intimat, acesta din urmă nu putea fi apărat de amendă, căci art. 88 din legea timbrului, nu putea fi aplicat.

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că prin procesul-verbal dresat la 19 Iulie 1902 de șeful de secție din serviciul exterior general al finanțelor din districtul Tecuci, aprobat de Ministerul de Finanțe, intimatul de azi în recurs, Vâlciu Cacimacoff, a fost condamnat la 10 lei taxă și 100 lei amendă, pentru-că a contravenit dispozițiilor art. 31 din legea timbrului, prin faptul că luând cu chirie, la licitație, de la Primăria din Tecuci, o gheretă, situată în piața orașului, pentru vânzare de zarzavatură, pe timp de 6 ani și pe preț de 1270 lei, n'a plătit taxele de timbru prevăzute de lege; că, intimatul, Vâlciu Cacimacoff, făcând apel contra deciziunii aprobative a acestui proces-verbal, tribunalul prin sentința supusă azi recursului, întemeindu-se pe dispozițiunile art. 88 din legea timbrului, a admis în parte apelul, și a condamnat pe intimat numai la 10 lei taxă, apărându-l de amendă;

Văzând art. 88 din legea timbrului, care dispune că, în cazul când o contravenție la legea timbrului a fost săvârșită cu participarea unei autorități chemată a taxa, a legaliza sau a lua în ori-ce mod parte la formarea actului, funcționarul singur devine pasibil de amendă, iar părțile sunt răspunzătoare numai de taxe;

Considerând că, legea timbrului lege — fiscală și ca atare de strictă interpretare—ne făcând nici o distincțiune, prin sus citatul text, între cazul când autoritatea a luat parte la facerea actului ca autoritate chemată de lege a sancționa acel act, și cazul când a participat ca parte contractantă, o atare distincțiune nu poate fi admisă, și prin urmare, tribunalul, în specie, procedând ast-fel, departe de a interpreta greșit dispozițiunile textului de lege în cestiune, după cum se pretinde prin mijlocul de casare invocat, din contra i-a dat o bună interpretare;

Considerând că ast-fel fiind mijlocul de casare invocat se găsește ne-întemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE, Secția II

Audiența de la 15 Februarie 1905

Președenția D-lui N. M A N D R E A, Președinte

Vasile Olteanu cu Maranda N. Popescu ș. a.

Urmărire imobiliară.—Inchiderea vânzării provizorie în caz când creditorul urmăritor sau intervenient nu stăruie în vânzare.—Dacă această dispozițiune se aplică și la adjudecarea definitivă. — (Art. 549 și 539 vechia Pr. civilă).

Dispozițiunile vechii legi de procedură relative la închiderea vânzării atunci când creditorul intervenient nu declară că voește a se face vânzarea, sau când nici debitorul nu stăruiește, se aplică și la adjudecarea definitivă de și este prescrisă într'un text de lege care se ocupă cu adjudecarea provizorie, întru cât art. 549 trimite la art. 539 și întru cât ambele dispozițiuni de lege sunt fondate pe rațiunea că, creditorul poate să renunțe la urmărirea făcută de dânsul fără să vatem pe cine-va.

Decisiunea 67/905.—Casată, în urma recursului făcut de Vasile Olteanu, ordonanța de adjudecare a Tribunalului Putna cu No. 2315/904, dată în proces cu Maranda Popescu și alții.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. M. Buiucliu;

Pe recurent în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Ilie Ighel Deleanu în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

I. «Violarea art. 539 Pr. civilă. La termenul de 22 Februarie 1889 s'a violat disp. art. 539 Pr. civ. întru cât eram lipsă și eu și creditoul urmăritor, după cum se constată din jurnalul No. 2589 din aceeași zi, și vânzarea trebuia să se închidă fiind pe cale de împăcaciune cu creditorul, căruia iam plătit parte din suma datorită».

Având în vedere ordonanța de adjudecare supusă recursului, din care se constată că la 22 Februarie 1899, zi fixată pentru supralicitare, trib. a adjudecat definitiv imobilul recurentului asupra adjudecatarului provizoriu, care era chiar creditorul urmăritor, N. C. Popescu, în lipsa atât a acestuia, cât și a debitorului;

Considerând că această vânzare fiind făcută înainte de 1900, a fi aplicate dispozițiile din vechia Procedură civilă;

Considerând că după art. 549 din acea procedură, în ziua a opta după adjudecare, Tribunalul, va pune imobilul din nou în licitare, observându-se dispozițiile art. 539 Pr. civ., care prevăd că licitația se închide atunci când creditorul urmăritor sau intervenientul nu declară că voește a se face vânzarea, sau când nici debitorul nu stăruiește;

Că deci această dispoziție are a fi aplicată și la adjudecarea definitivă de și este prescrisă într'un text de lege care se ocupă cu adjudecarea provizorie, întru cât art. 549 Pr. civ. trimite la art. 539 și întru cât ambele dispoziții de lege sunt fondate pe rațiunea că creditorul poate să renunțe la urmărirea făcută de dânsul, fără să vatem pe cine-va;

Că, bazat pe această rațiune, și pentru a confirma interpretarea dată vechiului art. 549, noul legiuitor al Procedurii civile a adăugat în art. 549 cuvintele «dacă creditorul urmăritor sau intervenienții stăruiesc în vânzare»;

Că în speță, Tribunalul, procedând la adjudecarea definitivă în lipsa atât a creditorului urmăritor, care era și adjudecatar provizoriu, cât și a debitorului, a violat art. 549 Pr. civ. și deci motivul de casare este fondat. Pentru aceste motive și fără a mai discuta celelalte mijloace de casare, Curtea, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, Secțiunea II

Audiența de la 6 Februarie 1898

Președenția D-lui I. I. VRÂNCEANU, Președinte

Grigore Constantin Bugan cu Toader Brumă, Gheorghe Agapi, Anica Cristea și Ruxanda Bugan

Decisiunea civilă No. 19

Acțiune în revandicare. — Prescripție. — Posesor de bună credință a unui imobil dobândit prin succesiune.— Dacă un asemenea succesor având o posesie de bună credință de peste 20 ani, poate invoca prescripția, independent de natura posesiunii anterioare a altor succesori.—(Art. 614 1858 și 1859 al. 3, 4 și 1895 și 1899 C. civil, și art. 2238 Cod napoleon).

1° De și, după Codul civil francez, succesorii universalii ai unui deținător precar, considerați ca reprezentanți ai autorului lor, continuă posesiunea viciată a acestuia din urmă, și nu pot prescrie de cât atunci când precaritatea încetează, în cazurile prevăzute de art. 2238 C. nap.,—legiuitorul român însă, a părăsit cu drept cuvânt acest sistem, după care vișul precarității, transmitându-se prin moștenire în infinitum ar lăsa proprietatea perpetuu incertă, fără a face în această privință nici o distincțiune între succesorii universalii și cei particulari, ast-fel că, de câte ori, posesiunea trece din mână în mână, fie-care posesor începe în persoana sa o nouă posesie (art. 1859 C. civ.), iar precaritatea primordială încetează atunci când posesorul ulterior este de bună credință (art. 1858 al. 3 și 4).

Prin urmare, un posesor ulterior, având în persoana sa o posesie de bună credință de 20 ani, poate invoca cu succes prescripția, ori care ar fi fost posesiunea anterioară a celor-alți posesori.

2° Buna credință se presumă de la lege atunci când partea adversă nu poate proba reaua credință.

Curtea deliberând, și

Având în vedere apelul făcut de Grigore Constantin Bugan în contra sentinței Tribunalului Fălciu cu No. 24 din 23 Ianuarie 1895, prin care se respinge acțiunea intentată de numitul contra lui Toader Brumă, Gheorghe Agapi, Anica Cristea și Ruxanda Bugan, tutrice a minorilor săi copii, condamnându-se tot-odată pe reclamant a plăti câte 20 lei cheltueli de judecată fie-cărui din părți;

Având în vedere că obiectul acțiunii este revandicarea de către Gr. C. Bugan a unui pământ în întindere de 3 fălci 7 prăjini, care ar fi aparținut odinioară părintelui său Const. Bugan și care este deținut astăzi de sus numiții părți;

Având în vedere că acțiunea a fost respinsă în prima instanță pentru motiv că reclamantul invocând calitatea de moștenitor a părintelui său Constantin Bugan, n'a probat moartea acestuia din urmă;

Având în vedere concludsiunile orale ale părților, și instrucția cauzei efectuată înaintea Curței;

Având în vedere că registrele stărei civile ale comunei Vutcani unde a locuit C. Bagan, ne menționând moartea sa, și tabela de împroprietărire a locuitorilor din zisa comună, neputându-se găsi nici la comună, nici la Ministerul de Finance unde s'a cerut, Curtea, a admis reclamantului proba testimonială spre a dovedi aceste două fapte;

Considerând că din depunerile martorilor produși de apelant se constată că autorul său Const. Bagan a fost împroprietărit la 1864 pe 3 fălcii 7 prăjini, că acest pământ se stăpânește de intimați și că Bagan a murit de vre-o 24 ani, stabilind ast-fel apelantul fundamentul acțiunii sale;

Considerând însă că din depunerile martorilor produși de intimați se constată că, după moartea lui Const. Bagan, pământul în litigiu a fost deținut de femeia sa Ilinca, care a murit și ea puțin timp în urma soțului său, lăsând acest pământ intimaților, fiii săi dintr'o primă căsătorie, care îl stăpânește de vre-o 25 ani;

Având în vedere că, întemeiați pe aceste din urmă fapte, intimații opun ca ultim mijloc de apărare, prescripția de 29 ani, invocând calitatea lor de moștenitori ai mamei lor, precum și buna lor credință;

Considerând că succesiunea este necontestată o justă cauză de câștigare a proprietății, întru cât constituie unul din modurile prin care se dobândește și se transmite proprietatea (art. 644 C. civ.);

Că, de și după Codul civil frances, succesorii universalii ai unui deținător precar considerați ca reprezentanți ai autorului lor, continuă posesiunea viciată a acestuia din urmă, și nu pot prescrie de cât atunci când precaritatea încetează, în cele 2 cazuri prevăzute de art. 2238 C. nap., legiuitorul român a părăsit, cu drept cuvânt, acest sistem, după care viciul precarității transmițându-se prin moștenire *in infinitum*, lasă proprietatea perpetuă incertă;

Considerând că Codul civil român nu face în această privință nici o distincțiune între succesorii universalii și succesorii particulari; că, de câte ori posesiunea trece din mână în mână, fie-care posesor începe, în persoana sa o nouă posesiune (art. 1859), iar precaritatea primordială încetează când posesorul ulterior este de bună credință (art. 1858 al. 3 și 4);

Considerând prin urmare că, ori-care ar fi fost natura posesiunii autoarei intimaților, usurpare sau deținere cu titlu precar, intimații sunt în drept a invoca prescripția pe temeiul posesiunii începută în persoana lor;

Considerând în fine că buna credință se presupune după lege (art. 1899) iar apelantul n'a dovedit reaua credință a intimaților;

Că ast-fel fiind, intimații având o posesiune de 20 ani, un titlu just și buna credință, mijlocul prescripției invocată de intimați cată a fi admis (art. 1895 C. civ.), iar apelul și reclamația respinse.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier M. Suțu, Curtea, respinge apelul, etc.

(ss) I I. Vrâncianu, M. Grigoriu, Eug. Donici, M. Suțu
Grefier (s) V. G. Vrabie

O sebită părere

Subscrisul sunt de părere că singura modificare introdusă de legiuitorul român la principiile legii franceze, prin art. 1858, al. 4 1859, și 1861 C. civ. constă în aceea că viciul precarității, de care e afectată posesiunea autorului, nu se perpetuează în persoana succesorului, când acesta e de bună credință, adică când el a ignorat acel viciu; că, în asemenea caz, intervenindu-se posesiunea precară în posesiune utilă, prin buna credință a succesorului, acesta poate începe în persoana sa o nouă posesiune ne atârnată de cea a autorului; că, de aci nu rezultă însă ca succesiunea cu titlu universal constituie o justă cauză pentru prescripțiunea de 10—20 ani; că, asimilarea ce o face legiuitorul în art. 1858 și 1859 între succesorii universalii și succesorii particulari nu e relativă la timpul

cerut pentru prescripțiune, ci numai la posibilitatea de a schimba caracterul posesiunii și de a începe o posesiune utilă ne atârnată de cea a autorului; căci, în adevăr, textele sus citate, după rubrica capitolului în care se află scrise, nu se ocupă de cât de caracterele ce trebuie să le aibă posesiunea pentru a duce la orice prescripțiune, la cea de 30 ani ca și la cea de 10—20 ani; că, pentru prescripțiunea achisitivă de 10—20 ani se cere *osebit* de buna credință (și nu ca un element al bune credinței) o justă cauză, adică un titlu translativ de proprietate relativ la chiar bunul asupra căruia se exercită posesiunea; că, moștenirea fiind un mijloc de dobândire a proprietății asupra universalității patrimoniului mortului, nu poate constitui un titlu translativ de proprietate, de cât pentru bunurile cuprinse în acel patrimoniu, adică asupra acelorora mortul avea un drept de proprietate, și nici cum pentru bunurile față cu care mortul se găsea într'un simplu raport de fapt, de posesiune; că, în privința acestor bunuri pe care mortul le posedă fără a le avea în patrimoniul său, moștenitorul are alternativă sau de a continua posesiunea autorului și de a se prevala, dacă e utilă, de efectele ei juridice, sau de a începe în persoana sa o nouă posesiune independentă de aceea a autorului, și în acest cas buna credință a moștenitorului ne conferându-i o justă cauză, posesiunea va trebui să dureze 30 ani pentru a conduce la prescripțiune. Că, în specie, intimații ne dovedind 30 ani de posesiune nici în persoanele lor, nici prin împreunarea posesiunii exercitate de autoarea lor (dacă chiar această posesiune ar fi fost utilă), iar apelantul stabilind dreptul de proprietate a părintelui său asupra pământului revendicat, sunt de părere a se admite apelul, și în consecință, reclamațiunea.

(s) M. B. Cantacuzin.

TRIBUNALUL COMERCIAL ILFOV

Audiența de la 22 Decembrie

Președenția D-lui M. BALȘ, Judecător

Sentița No. 1368

B. Klaesy cu Dacia-România și Maria P. Krefulescu, ca tutore

Contract de asigurare.—Asigurare în cas de moarte.—Dacă suma convenită beneficiarului asigurărei, li se cuvine lor personal, sau în calitate de moștenitori.—Poziție.—Dacă suma asigurărei se poate popri de creditorii asiguratului în numele moștenitorilor acestuia.—(Art. 477 C. com.)

Asigurare făcută în mâinele copiilor fără a li se indica numele.—Dacă o asemenea stipulațiune este valabilă.

1. Prin dispozițiunile art. 477 C. comercial, legiuitorul român, ca și cel italian, a tranșat controversa care exista în Franța, asupra cesiunii de a se ști, dacă valoarea asigurărei, în cas de moarte, face parte din averea asiguratului său din patrimoniul beneficiarului.

Ast-fel, Codul comercial din 1887 a consacrat soluțiunea că valoarea asigurărei face parte din patrimoniul beneficiarului întru cât, asemenea asigurări se contractează tocmai pentru a pune pe beneficiar la adăpost de orice eventualitate și neoe, scop ce nu ar putea fi atins în ipoteza opusă. Prin urmare, capitalul asigurat ne fiind în patrimoniul celui care a încheiat contractul, creditorii acestuia nu au nici un drept asupra acestui capital și deci nu 'l pot urmări, afară, bine înțeles de cazul când s'ar constata că există o constituire în fraudă creditorilor.

2. Faptul că asigurarea s'a făcut în numele copiilor, fără a se indica numele lor, nu anulează stipulațiunea, ca fiind făcută în numele unor per-

soane incerte, de oare-ce dreptul beneficiarului luând naștere în momentul morții stipulatorului, urmează că el să fie o persoană certă în momentul când se îndeplinește condițiunea, iar nu în momentul contractării.

S'a ascultat din partea apelantului B. Klaesy d-l avocat Otulescu; din partea terței persoane Societatea Dacia-România d-l avocat L. Massim-Leng; și din partea debitoarei Maria P. Crețulescu d-l avocat Emil Theodoru;

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de B. Klaesi în contra cărții de judecată cu No. 2108 din 14 Septembrie 1904, prin care s'a invalidat poprirea ce se înființase după cererea sa din 15 Aprilie 1904, în mâinile Societății de asigurare Dacia-România, prin procesul-verbal al comisariului circ. III-a București din 19 Aprilie 1904;

Având în vedere că B. Klaesi are e lua de la P. Crețulescu decedat și reprezentant prin D-na Maria Crețulescu, în calitate de tutoare legală a minorilor săi copii, suma de 1420 lei, cu dobânzi și cheltueli pe baza cărții de judecată No. 1184/904 a judecătoriai ocol. I București, investită cu formula executorie, și-a stabilit deci pe deplin drepturile față cu debitor;

Având în vedere că terțul poprit Societ. Dacia-România însă susține, că nu este debitor al debitorului, ci arată că P. Crețulescu, pe când trăia, a constituit la Societate o asigurare pentru cas de moarte în favoarea moștenitorilor săi legali, deci cei în drept ca să perceapă prima sunt moștenitorii lui Crețulescu personal, iar nu în calitatea lor de moștenitori. Deci, nu se pot popri sumi ce nu se datoresc debitorului;

Că judele de ocol admitând acest mod de a vedea, a invalidat poprirea;

Având în vedere că se constată din certificatul prezentat că succesiunea defunctului Crețulescu a fost acceptată sub beneficiu de inventar de către moștenitorii săi; Că faptul că nu s'a menționat această împrejurare de către reprezentantul lor, cu ocazia unui alt proces, nu poate schimba această situațiune, ei fiind minori și neputându-se face nici o recunoaștere valabilă în numele lor de cât prin forme speciale, ceea-ce nu este cazul în speță;

Considerând că spre a se putea tranșa cestiunea, urmează a se cerea dacă suma cuvenită beneficiarilor asigurării li se cuvin lor personal, sau în calitate de moștenitori;

Considerând că, după dispozițiunile art. 477 C. com. în cas de moarte sau faliment a aceluia ce a asigurat asupra vieții sale unei alte persoane, o sumă ce are a se plăti alteia, de și aceasta s-ar putea fi moștenitoare, foloasele asigurării rămân în beneficiul exclusiv al persoanei desemnate prin contract, etc.;

Considerând că prin acest text de lege, legiuitorul român, ca și cel italian, a tranșat controversa care exista în Franța asupra cestiunii de a se ști dacă valoarea asigurării, în cas de moarte, face parte din averea asiguratului sau din patrimoniul beneficiarului; Codul comercial din 1887 a consacrat ultima soluțiune;

Termenii clari ai textului nu pot lăsa nici o îndoială în aceasta privință; și de astă dată, bunul simț este de acord cu legea, căci asigurările pentru cas de moarte se contractează tocmai pentru a pune pe beneficiar la adăpost de ori-ce eventualitate și nevoie, scop care nu ar putea fi atins în ipotesea opusă. Capitalul asigurării nu a fost în patrimoniul aceluia care încheiat contractul și, prin urmare, creditorii acestuia nu au nici un drept asupra acestui capital. Dreptul direct și exclusiv al beneficiarului ia naștere numai din momentul morții stipulantului și i să cuvine *jure proprio* chiar dacă ar fi moștenitor, neputându-i-se transmite *jure hereditario* un drept, care nu exista în succesiune. (Vezi D. C. Popescu, *Dreptul* No. 34/1888) Aceste toate, bine înțeles, în cas când nu există o constituire în fraudă creditorilor, ceea-ce nu s'a dovedit în speță;

Considerând că, prin urmare, valoarea asigurării se cuvine personal și exclusiv moștenitorilor sub beneficiu de inventar al lui P. Crețulescu care, personal nu sunt debitori ai creditorului popritor;

Având în vedere că acela din urmă obiectează că asigurarea fiind făcută în folosul copiilor fără a se indica numele acestora, stipulațiunea nu ar fi valabilă fiind făcută în numele unor persoane incerte;

Având în vedere, în primul rând, că, în cazul de față, este netăgăduit că toți beneficiarii ai asigurării erau născuți în momentul contractării și că, pe de altă parte, din acel moment până în prezent nici unul nu a încetat din viață;

Considerând că, chiar dacă nu ar fi așa, totuși, dreptul beneficiarului luând naștere în momentul morții stipulantului, urmează ca el să fie o persoană certă în acel moment atunci când se îndeplinește condițiunea, iar nu în momentul contractării; natura însăși a contractului de asigurare pentru caz de moarte indică această soluțiune (vezi autorul citat mai sus);

Având în vedere că, prin urmare, obiecțiunea făcută de apelantul Klaesi este neîntemeiată și cată a fi înlăturată; că deci bine judele de ocol a invalidat poprirea înființată și că apelul cată să fie respins;

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător M. Balș, Tribunalul, în unire cu d-l avocat I. Brătescu, care a ocupat fotoliul ministerului public, respinge apelul, etc.

(sc) M. Balș, G. C. Bossie.

p. Greffier (s) P. Rizu

Resumat de jurispr. străină în materie de drept civil

Curtea din Bruxelles, 29 Maiu 1904

Alimente.—Cuscri.—Bărbatul nu poate cere alimente de la ginerele femeii sale.—(Art. 206 C. fr.; 188 C. rom.).

Nici-o dispoziție legală nu conferă bărbatului o acțiune alimentară contra ginerului soției sale, soțul unei fele născută dintr'o căsătorie anterioară a acestei femeii.

Din *Revue timestriale de dr. civil*, t. IV anul 1905, p. 373, No. 4).

Observație.—După art. 188 din Codul civil, obligația alimentară există între cuscri sau aliați cu titlu de ascendenți și descendenți (ginere și nuroră, socru și soacră).

Nu intră însă în această denumire tatăl vitrig (*vitricus*), mama vitrică (*noverca*), nici fiastra (*privigna*), adevă fata ce femeia mea ar fi avut dintr'o căsătorie anterioară. A *fortiori*, nu sunt deci în drept a cere alimente de la bărbatul acestei femeii, soluție admisă și prin decizia Curții din Bruxelles, a cărui sumariu a fost reprodus mai sus. (Veți în acest sens, Répert. Sirey, v^o *Aliments*, 66; Beudant, I, 371; Planiol, I, 3027; T. Huc., II, 199; Baudry, I, 591; Baudry et Fourcade, *Personnes (Mariage)*, II, 2032; Thiry, I, 317; Arntz, I, 372; Laurent, III, 59; Demolombe, IV, 24 urm.; Aubry et Rau, VI, § 553, p. 99, nota 4; Murlon, I, 741; Neagu, *Codicele civil adnotat și comentat*, I, p. 348, No. 1. Veți și D. Alexandresco, t. I, partea II, p. 82, precum și *Curierul Judiciar* din 1902, No. 29).

(N. B.).